

Zdravotnictví na farmě.

Za nedlouho nadejde doba, kdy počnou se po venkově objevovat případy hlavničky (typhoid) a jiných podobných nemocí, které vyžadují si z pravidla vždy četných obětí na životech lidských. Ztráty takové, jak je to již obvyklé, přepisují se na účet "prozřetelnosti" anebo "neúprosného osudu", ačkoliv osud takový připravují často sami obyvatelé venkovští svoji neprozřetelností.

Hlavnička či horká nemoc jest nakažlivá, ať povstala nemoc ona již jakkoli, jisto jest, že šíří se jedině choroplodnými zárodky, vycházejícími z těla člověka, nemocí onou postiženého. Abychom řekli to slovy prostými, hlavnička je nemocí, povstávající z nečistoty, ano lze jí předejíti náležitými zdravotními opatřeními. Nákaza přichází do rodin prostřednictvím špatně zařízených záchodů, studen anebo je sem zanášena mouchami.

Zařízení záchodů na farmách je věci velmi důležitou, ale přec zanedbávanou. Nedávno vydán byl zemědělskou zkušební stanicí north-carolinskou bulletin č. 89, v němž podáván je návod, jak měly by záchody na farmách býti zařízeny, aby účelu svému vyhovovaly a byly bezpečnými. V bulletinu tom praví se:

"Aby byl úplně bezpečným, hliněný záchod má mítí vespod mělkou nádržku, zbudovanou z cihel nebo cementu anebo jiného materiálu, který nepropouští vodu. Výkaly mají býti posypávány dostatečným množstvím suché hlíny, aby pohltila veškerý výkal tekutý. Když je nádržka plná, může se obsah vyvézt a použiti jako hnojivo. Dokud se výkaly posypají dostatečným množstvím hlíny, jest záchod takový bezpečný, a není třeba, aby nalézal se ve velké vzdálenosti od obydlí.

Zdivo nádržky musí býti dosti vysoké, aby ples ně v době deště nepřetékala voda, a nádržka musí býti ze zadu náležitými padacími dveřmi uzavřena, aby neměli do nich přístup drůbež, prasata a mouchy, a má býti ventilována rourou, vedoucí nad střechou záchodu. Nejlepší je taková nádržka, která přesahuje záchod do zadu asi o tolik, kolik obnáší její hloubka. Když je naplněna pod záchodem, odhrábne se obsah do zadu motykou, tak aby se přední její část mohla opět naplniti, načež se vše vyveze. Takové zařízení, a vůbec jakékoliv zařízení, jímž zvěšuje se objemnost nádržky, zmenšuje práci s upravováním záchodu spojenou, neboť není potom třeba tak často jej vyprazdňovati.

K zasypání záchodů má se používatí jemné suché hlíny zahradaň aneb tučné jílovatky. Písku není radno používatí, neboť nemá tak dobrých vlastností pohlcovacích a je těžký. Dřevěný popel je k účelu tomu velmi vítaným; také uhelný popel koná dobré služby, je-li prosátý, ale dřevěný popel dodává smíšenině hnojivě hodnoty. Hlína nebo popel mají se nalézati v záchodu ve zvláštní bedně, kde budiž umístěna i vhodná lopatka. Také může věc býti zařízena tak, že při každém spuštění víka v záchodu jisté množství hlíny samočinně se vysypalo. Zařízení takové jest velice výhodným a užitečným, udržuje-li se v pořádku; musí se však používatí

hlíny prosáté, prosté hrud a ka mení.

Kdyby každý farmář přihlížel k tomu a zařídil si podobný záchod hned nyní po svých, mohl by se uvarovati mnohých nemocí, ba i ztrát životů v rodině, nehledě ani k pohodlí, jež samo práci tu zaplatí.

Jiným častým zdrojem nákazy jsou studny, které mohou býti znečištěny různými způsoby. Mělké studny, jaké převládají na většině farem, jsou vždy podezřelými, zvláště jsou-li blízko stáji nebo záchodů anebo je-li půda příliš prostupná. Kde je těžká půda jílovitá, tam není velkého nebezpečí, neboť půda taková je znamenitým filtrem, avšak je-li prostoupena písčovitými žilami, dostane se jimi snadno nečistota ze stáje záchodů do studen. Proto, kde je to možným, měla by studna býti vždy zbudována na místě výš než záchod ležící, leč žeby tento zřízen byl dle způsobu shora uvedeného. Nebezpečí záplavy ze stáje není z pochopitelných příčin tak velké jako nebezpečí záchodu, ale přes to měli bychom vždy přihlížeti k tomu, aby se do studen žádná voda s povrchu nádvoří ani odjinud dostati nemohla.

Nejvíce případů znečištění studen zavinováno je tím, že nejsou zakryty. Zahraditi studnu tak, aby do ní nemohlo přijíti nečistot s povrchu půdy, je věc velmi snadnou, neboť postačí k tomu, když vyrobíme horní její část do hloubky patnácti až dvaceti stop tvrdými pálenými cihlami, jakých se užívá na příklad ke dláždění chodníků. Cihly ty omítnou se na zevní straně cementem, načež se mezera za nimi vyplní jílem na maltu rozředěným. Roubení nechť vystupuje nad okraj půdy. Pak je náležitě zabedněme a studnu opatřme pumpou. Takovou studnu můžeme pak považovati za bezpečnou. Okov a provaz neb řetěz není z ohledů zdravotních zařízením žádoucím. Výhodným je, nalézá-li se kolem studny trávník.

O mouchách jest už dávno známo, že rozšiřují nemoce, neboť se plemeni v nečistotě a zahňávajících látkách. Moucha domácí plemeni se většinou v mrvě koňské, ale také ve výkalech lidských. Když mouchy z takových míst vylétají a sedají na nepokryté potraviny v kuchyni, v jídelně nebo ve spížárně, zanechávají na nich přirozeně jistou část nečistoty, jež zůstala na chmýří jejich noh vězti, kromě potřísňování jich vlastními výkaly. Přišly-li mouchy do styku se zárodky hlavničky, přenesou chorobu na každý způsob. Leze-li moucha, která přišla do styku se zárodky zmíněné choroby ku př. po huspenině, zanechává zde značnou část jich, jak můžeme se drobněhledem přesvědčiti, neboť najdeme tu tytéž bakterie, jako ve výkalech lidských.

Pokud týká se to domácnosti, lze tomu předejiti, používá-li se hliněných záchodů, jaké shora popisujeme. Druhým prostředkem je používatí v létě síťkových okenic a dveří a lepidivého papíru na mouchy. Doufáme, že netřeba venkovské čtenářce naše prositi za odpuštění, že přinášíme pojednání toto v přítomné době. Mnoho životů přichází na zmar a mnoho rodin vrháno bývá v smutek každoročně jedině následkem zanedbání opatření, na pohled bezvýznamných, která uvádíme.

Výroba Nyní v podzimu je ovocného octa, na každé řádkě zařízené farmě dostatek ovoce alespoň pro domácí spotřebu. A kde jest ovocný sad, tam zbývá dostatek ovoce špatnější jakosti, které možno zužitkovati na mest anebo ocet. Výroba mestu aneb octa ovocného se vlastně mnoho od sebe neliší, je to jedna práce, jen že na ocet určená šťáva nechá se déle vzduchu vysazena, aby zocnatěla. Kdo zná výrobu mestu, a tu zná, tušíme, každý, nebude mu nesnadným vyrobiti dobrý domácí ocet. První podmínkou jest výroba co možno nečistší šťávy ovocné, která získá se rozmáčkáním a vylišováním ovoce. Ponechá-li se šťáva ovocná státi na vzduchu, mění se cukr v ní obsažený v lhl či alkohol. Mest chutná nejprve sladce, potom ostle, až konečně zlíhovati a nabude síly, že snadno i starého pijáka zmůže, požívá-li ho nestídmě. Umožní-li se takovému vykvasenému moštu přijmouti ještě více kyslíku vzdušného či prodělati kvasení octové, mění se v ocet, což jest asi 5procentní čili, přesněji udáno, 4,6procentní roztok kyseliny octové. V případě octa ovocného je to roztok kyseliny octové a jablečné ve vodě. Chová-li se mest po prvním kvasení bouřlivém v sudu uzátkovaném, zůstává líhovinou a teprve po dlouhé době octovati. Nechá-li se sud otevřený a jen asi do dvou třetin naplněný, octnatění se značně urychlí. Čím lépe bude mest vysazen účinkům kyslíku vzdušného, tím rychleji zocnatí. V uzavřených sudech dějí se zmlžené pocody velmi pozvolna. Rychleji pokračuje kvasení v kádích. Nejrychleji však postupuje výroba octa, použijeme-li úzkých nádob, které naplníme hoblavačkami, nejlépe bukovými, poněvadž ty octu nedodávají žádné nepřijemné příchuti. Těmito hoblavačkami necháváme pak mest zvolna protékati, takže vytéká na druhé straně již jako ocet. Spůsobem tím změní se mest v ocet již během dvou dnů, je-li nádoba či válec hoblavačkami naplněný dosti dlouhý. V porách hoblavaček nalézá se velké množství kyslíku, s nímž přichází mest po hoblavačkách se roztekající do styku, jest zároveň vysazen největší měrou vzduchu, a následkem toho mění se rychle v ocet. Jedná-li se o výrobu menšího množství octa, jen pro domácí potřebu, stačí k tomu jakákoliv vysoká a úzká nádoba, kteráž se naplní hoblavačkami, načež nasadí se na ni plstěný filter, na který nalévá se mest, tak aby poněkud stékal hoblavačkami dole ke dnu, kdež ovšem třeba udělati otvor, kudy by ocet vytékal do podstavené nádoby. Nejedná-li se nám o výrobu rychlou, postačí, necháme-li mest státi v otevřené kádi, až úplně zocnatí. Při kvasení usazuje se na povrchu pěna a kal, který se musí sbíratí a odstraňovati. Rozumí se samo sebou, že nádoby musí se nalézati v přiměřené teplé místnosti. Upozorňujeme naše hospodyňky, aby neopomenuly této příležitosti právě nyní, kdy povaluje se po sadech dosti dobrého a zdravého ovoce, které však se nedá držeti, a aby je zužitkovaly na ocet. Tak zásobí se zdravým, čistým výrobkem a nebude jim třeba kupovati různé připravované a nezdravé octy, jaké se v trhu po většině nalézají. Ocet může se vyráběti též z dešťové vody a cukru, syruhu neb jakékoliv látky cukernaté, leč ocet takový nevyrovná se nikdy svou lahodnou příchutí a vůní dobrému octu ovocnému.

Jsmo-li uhřáti, tu se střežme před nasydnutím, neboť můžeme snadno dostati bolesti do kříže. Použijeme-li oleje sv. Jakuba, tu bolesti rychle pomínou.

NO MORE BLUE-MONDAYS

SWIFT'S PRIDE SOAP

Good in hard water and good in soft water

Made by SWIFT & COMPANY

Swiftovo Pride mýdlo jest nejlepším mýdlem, jakéhož lze ku praní prádla a Setřte svého prádla—nikoliv obalův

České rekordy

pro Edisonovy a Columbia fonografy ve velkém výběru, 35c. kus.

Edisonovy fonografy v cenách 10, 20, 30 a 50 dolarů kus.

VICTOR a COLUMBIA MLUVÍCÍ STROJE pro placaté rekordy a české rekordy 7-palcové.

Hudební nástroje a hudebniny z Čech.

Výtečné struny — Hrací albusy.

ČESKÉ TAHACÍ HARMONIKY s ocelovými plátky a kovanými rohy

1-řadové.....\$8.00 | 2-řadové větší.....\$19.00
2-řadové.....12 50 | 3-řadové..... 32.00

Fotografické aparáty (camery)

v cenách \$1.00, \$2.00, \$5.00 až \$25.00 kus.—Veškeré fotografické potřeby, velký sklad

České hodiny s kukačkami v cenách \$7.50, \$8.50, \$10 až \$13 kus.

Velký výběr diamantových prstenů, jehlic, náušnic a kroužků, zlatých a stříbrných hodinek a zlatého zboží. Zaručená hodnota.—Velmi dobré ocelové nože, nůžky a břitvy.

Elektrické kapesní lampičky \$1.00 kus.

Elektrické baterie zvláště 30c kus.

CENY VELMI NÍZKÉ—Kteroukoliv věc ode mně koupíte, budete úplně spokojeni, pakli ne—peníze vrátím.

Obchod založen v roce 1898. — TELEFON 4189—J. 79th. 12m3

ED. JEDLIČKA, 1359 Ave. A, New York, N. Y.

80 proc.

jednoho jízdného

za celou okružní cestu

—NA DEN—

11. října a 15. listopadu

Téměř do všech míst v Mississippi, Louisianě, Alabamě, Floridě, Kentucky, Georgia, Tennessee, North Carolině a Virginii.

Platí po 21 dní—Přestupování dovoleno.

Znameníť příležitost k prohlédnutí farmerských pozemků na jihu.

Pište a s radostí vám zašlu všechny bližší zprávy o ceně lístků, o cestě, spojeních atd. Pište si

W. H. BRILL,

Dist. Pass. Agt. Ill. Cent. R. R.,

1402 Farnam St.

Omaha, Neb.

Předplatte se na Pokrok pouze \$1 ročně.